

Stodola, Jiří

Epilog

In: Stodola, Jiří. *Filosofie informace - metateoretická analýza pojmu informace a hlavních paradigmat informační vědy*. Vydání první Brno: Masarykova univerzita, 2015, pp. 173-175

ISBN 978-80-210-8011-9

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/134819>

Access Date: 02. 03. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

EPILOG

Ve třech částech naší práce jsme se věnovali

1. pojmu informace z hlediska epistemologie;
2. pojmu informace z hlediska metafyziky;
3. informační vědě a jejím paradigmátům.

Na počátku bylo řečeno, že informace má svůj rozměr epistemologický a metafyzický. Proto byl pojem informace podroben zkoumáním v oblasti epistemologie a metafyziky. Základním výsledkem podrobné analýzy jsou dvě definice informace – epistemologická a metafyzická. Po epistemologických bádáních jsme dospěli k definici informace pomocí nutných podmínek informativnosti, které dohromady tvoří podmínku postačující. Podle této definice informace jsou

1. správně uspořádaná,
2. smysluplná,
3. pravdivá,
4. nová,
5. relevantní
6. a použitelná data.

Tuto definici je možné převést na kratší verzi, podle níž *informace jsou data, která mají potenciál vést nebo aktuálně vedou k vytvoření znalosti*. Epistemologická definice informace je dle našeho názoru vhodná pro horizontální chápání informační vědy jako vědy o přenosu poznatků v rámci společnosti. V praxi může být využita

například k stanovování informativnosti textů, a to z objektivních i subjektivních hledisek. Své využití má i v informační etice.

Bádání v oblasti metafyziky nás dovedlo k přesvědčení, že informace je transcendentální a analogický pojem, který můžeme definovat jako *analogicky chápanou míru určitosti, kterou substanciální/akcidentální forma musí dodat první/druhé látce, aby mohla vzniknout substance/akcident*. Analogický charakter informace nás přivedl k nutnosti klasifikace tohoto pojmu. Rozlišili jsme

- vnitřní strukturní informaci substanciální
- vnitřní strukturní informaci akcidentální,
- akcidentální informaci sémantickou,
- vnější strukturní informaci sociokulturní

a podali jsme definici každého z typů informace. Na základě tohoto pojetí jsme rozlišili tři informační řády –

- řád bytí,
- řád poznání
- a řád interakce.

Metafyzická definice informace dle našeho názoru má svůj význam ve vertikálním pojetí informační vědy, ve které se uvažuje o tzv. jednotné teorii informace usilující o jednotlivé obory přesahující definici informace. Jde o pojetí, které je užitečné spíše pro metateorie informační vědy než pro informační vědu samotnou. Své uplatnění má také jako střešní pojem pro tzv. informační ekologii.

V závěrečné části jsme podrobili zkoumání informační vědu. Označili jsme ji za metadisciplínu, kterou v jednotlivých oborech sleduje informační aspekt. Zabývali jsme se třemi základními paradigmaty informační vědy a pokusili jsme se je sjednotit v tzv. realistickém modelu domény. Podle tohoto pojetí je doména složitý agregát, který se skládá z

1. objektů zkoumání;
2. subjektů poznání a tvůrců informačních objektů;
3. informačních objektů ;
4. informačních a komunikačních vztahů mezi objekty zkoumání, subjekty a informačními objekty;
5. vztahů souladu či nesouladu mezi objekty, subjekty a informačními objekty, které vznikají na základě informačních a komunikačních vztahů.

Dále jsme modelovali vztah domény k informačnímu systému a uživateli. Domníváme se, že tento model může být v praxi využit k analýze vědecké (ale i jiné) komunikace.

Hlavními výsledky naší práce tedy jsou dvě definice informace – epistemologická neboli horizontální a metafyzická neboli vertikální – a jeden model domény. Domníváme se, že tyto výsledky nejsou z hlediska informační vědy zcela bezvýznamné. David Bawden a Lyn Robinsonová (2013) mají za to, že informační věda je „vědní oblast zabývající se zaznamenanými informacemi, soustředící se na prvky komunikačního řetězce, zkoumaná z pohledu doménové analýzy.“ V souladu s touto definicí jsme se v naší práci zaměřili na

- informační vědu jako vědu,
- pojem informace,
- prvky komunikačního řetězce (tvůrce, informační systém a uživatele informací),
- doménu

a dospěli jsme k stručné charakteristice informační vědy jako vědy, ke dvěma definicím informace, k rozlišení základních oblastí výzkumu informační vědy a jejich tří hlavních paradigmat na základě analýzy prvků komunikačního řetězce a k modelu domény. Domníváme se, že provedená metateoretická zkoumání mohou posloužit jako dobrý odrazový můstek pro následné budování teorie informační vědy.